

INZENIR

Inž. Jenčič v laboratoriju pri analitski tehtnici leta 1976. Fototeka ZMT

Rudarski inženirji, izumitelji, inovatorji

Rudarski inženir vodi delovni proces pod in nad zemljo, izvaja predpise in standarde, projekte, načrte in meritve, pripravlja razvojne naloge. Spremlja varnostne in tehnološke razmere v rudniku, vodi akcije ob izrednih dogodkih.

Ob rudarjih in rudniških delavcih je bil rudarski inženir v Revirjih zelo specifičen poklic. Iz dokumentov in zgodovinskih knjig je videti, da so imena teh inženirjev pred drugo svetovno vojno zvenela v glavnem tuje. Prvotni lastniki rudnikov so za kopanje premoga najeli kar okoliške kmete. Primitivne odkopne metode so povzročale

nemalo nesreč, zato je takratna rudarska oblast od podjetnikov zahtevala zaposlitev kadrov, ki so za to delo strokovno usposobljeni. TPD je začela zaposlovati izšolane kadre ob istočasni modernizaciji rudnika, ki se je začela leta 1905. Višji strokovni kader (nadzorno osebje) in inženirji so prišli pretežno iz nemških dežel ter z ozemlja današnje Češke in Slovaške, prvi slovenski rudarski inženirji pa so prišli predvsem s fakultet v Leobnu in Příbramu.¹³ Pri nas se je študij montanistike začel leta 1919 na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo novoustanovljene Univerze v Ljubljani. Prva generacija rudarskih inženirjev in

metalurgov je diplomirala leta 1923. V strukturi zaposlenih pri rudniku je bilo inženirskega kadra od 0,1 do 1,0 %.

Ob rudarstvu in energetiki kot nosilnih dejavnostih regije se je razvijala še druga industrija, ključnega pomena za uspešnost posameznih panog pa so bili strokovnjaki – inženirji in inovatorji. Po drugi svetovni vojni je bilo v zasavskih dolinah ogromno tehniškega znanja in inovativnih idej, danes pa se lahko ponašamo z bogato tehniško dediščino.

Dolgo vrsto inženirjev, izumiteljev, inovatorjev iz Zasavja v zadnjih letih nadaljuje mlajša generacija, zbrana predvsem v Dewesoftware in podjetniškem pospeševalniku Katapult.

Valentin Osredkar je za svoje inovacije prejel evropske nagrade in tudi najvišjo slovensko nagrado za iznajdbe – nagrado Sklada Borisa Kidriča. Najbolj poznana je njegova jamska stojka Valent.

Anton Stergaršek je bil gradbeni projektant, specialist za gradnjo hidroelektrarn, zaradi izjemnega projektantskega opusa pri rojakih imenovan tudi graditelj elektrarn.

Franc Jenčič je bil kemijski inženir, pobudnik ustanovitve finomehničnega oddelka v Centralnih rudniških delavnicah, iz katerega je nastala tovarna Mehanika, inovator, avtor analitske tehtnice in avtor čistilne naprave, ki je preprečevala, da bi Savo vsak dan onesnažilo 50 ton premo-govega prahu.

Boštjan Roš, gradbenik, rojen v Hrastniku v napredni družini Roš, je v 19. stoletju na ozemlju današnje Slovenije, Srbije, Avstrije in Hrvaške načrtoval in gradil železniške proge. V Beogradu je ustanovil podjetje za gradnjo železniških prog, cest in mostov ter za odpiranje kamnolomov. Čeprav je živel in deloval v Srbiji, je ostal zaveden Slovenec, v njegovi beograjski vili pa so se od leta 1890 naprej shajali slovenski politiki, inženirji in novinarji.

Avguštin Podlunšek, inovator in mojster cizelerskega poklica, se je rodil v Hrastniku. Po lastni zamisli je izdelal stroj za izdelovanje baterijskih leč. Bil je inovator več manjših izboljšav pri delu s stroji, izpopolnjeval se je v Mehiki, v Pančevu je po mehiškem vzoru zagnal tovarno ampul. Po vrnitvi v Hrastnik je bil do upokojitve zaposlen v hrastniški steklarni. Svoje znanje je prenašal na mlajše rodove.

13: Cerovac, Zgodovina rudarstva na območju Štajerske, 26.

Jeklene jamske stojke tipa Valent vgrajene v rudnik rjavega premoga Trbovlje - Hrastnik. Arhiv ZAC

Dr. Jure Knez. Orig. Dewesoft

Tone Bantan, slovenski kmetijski strokovnjak (kmetijsko inženirstvo) z Dola pri Hrastniku, se je posvečal posodabljanju kmetijske proizvodnje. Je avtor prve slovenske knjige o kmetijskem strojništvu.

Ivan Skrinjar, tehnik, je s sodelavci izdelal načrt za pralni stroj. Pridobil je jugoslovansko patentno pravico za izboljšavo in v Trbovljah je bila že leta 1956 proizvedena serija prvih električnih pralnih strojev v takratni Jugoslaviji.

Stane Pintar, človek izvirnih pristopov za reševanje zapletenih tehnoloških postopkov. Njegovo delo na področju

polprevodniške tehnologije je tovarni Iskra omogočilo močan ekonomsko-tehniški napredek in konkurenčnost na svetovnem trgu.

Jure Knez, dr. strojništva, ustanovitelj podjetja Dewesoft, ki razvija in trži specifično programsko in strojno opremo za meritve. Podjetje sta leta 2000 ustanovila dr. Jure Knez in Andrej Orožen, danes ima podjetje podružnice v 15 državah. Jure Knez je eden izmed največjih strokovnjakov na področju merilne strojne opreme na svetu, podprte s programsko opremo.

Seznam še zdaleč ni popoln.

“

V retrospektivi bi svojo odločitev za poklic ponovil. Zaprtje rudnikov me ne žalosti, to se zgodi, jame se odpirajo in zapirajo. Večja tragedija se mi zdi, da je propadla vsa druga industrija. Od osamosvojitve naprej je bilo samo v Trbovljah likvidiranih več tisoč delovnih mest. Fabrike so se pozaprele, tehnično znanje, ki je bilo doma v Trbovljah, je bilo s tem uničeno.

– Ivan Berger